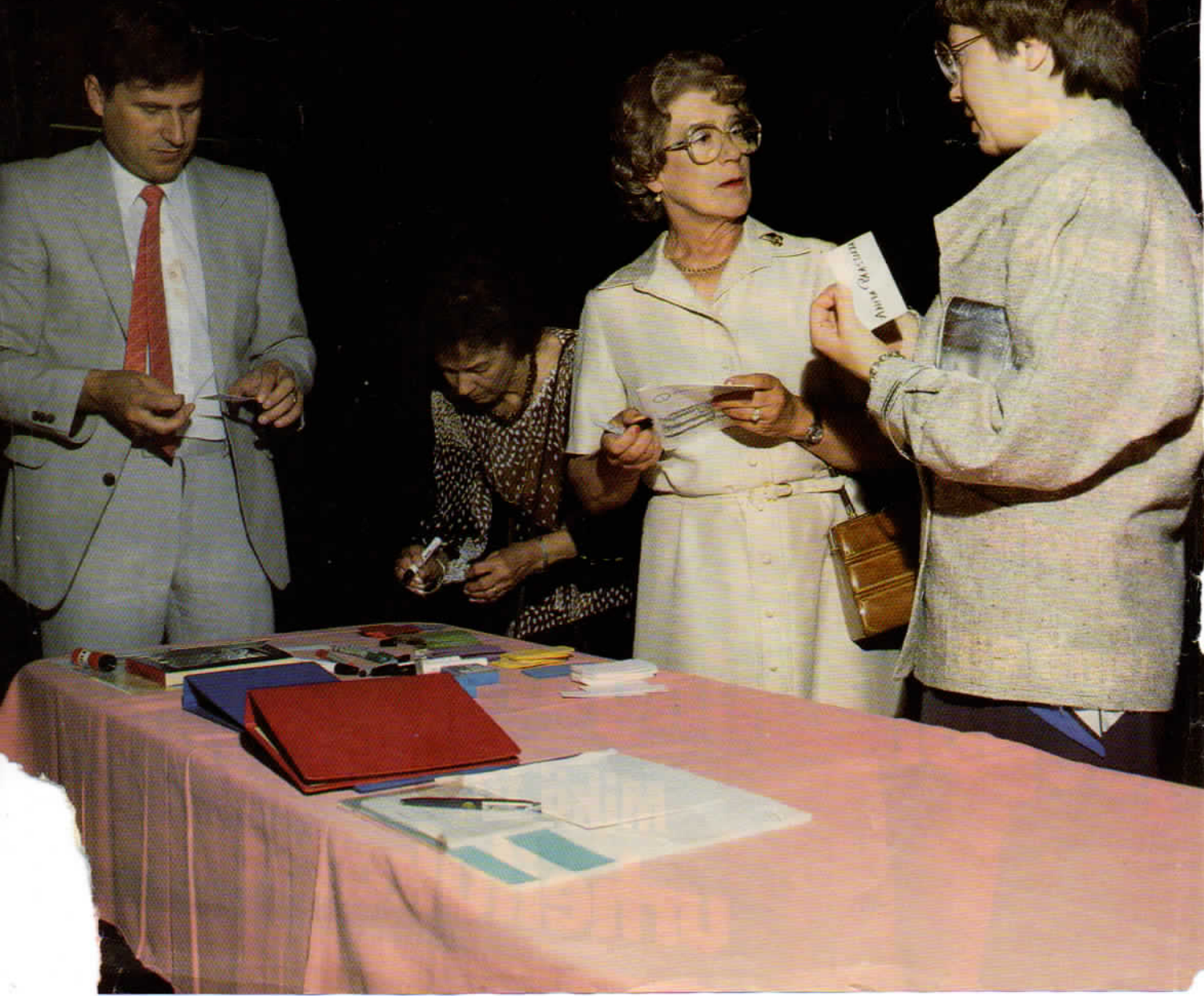
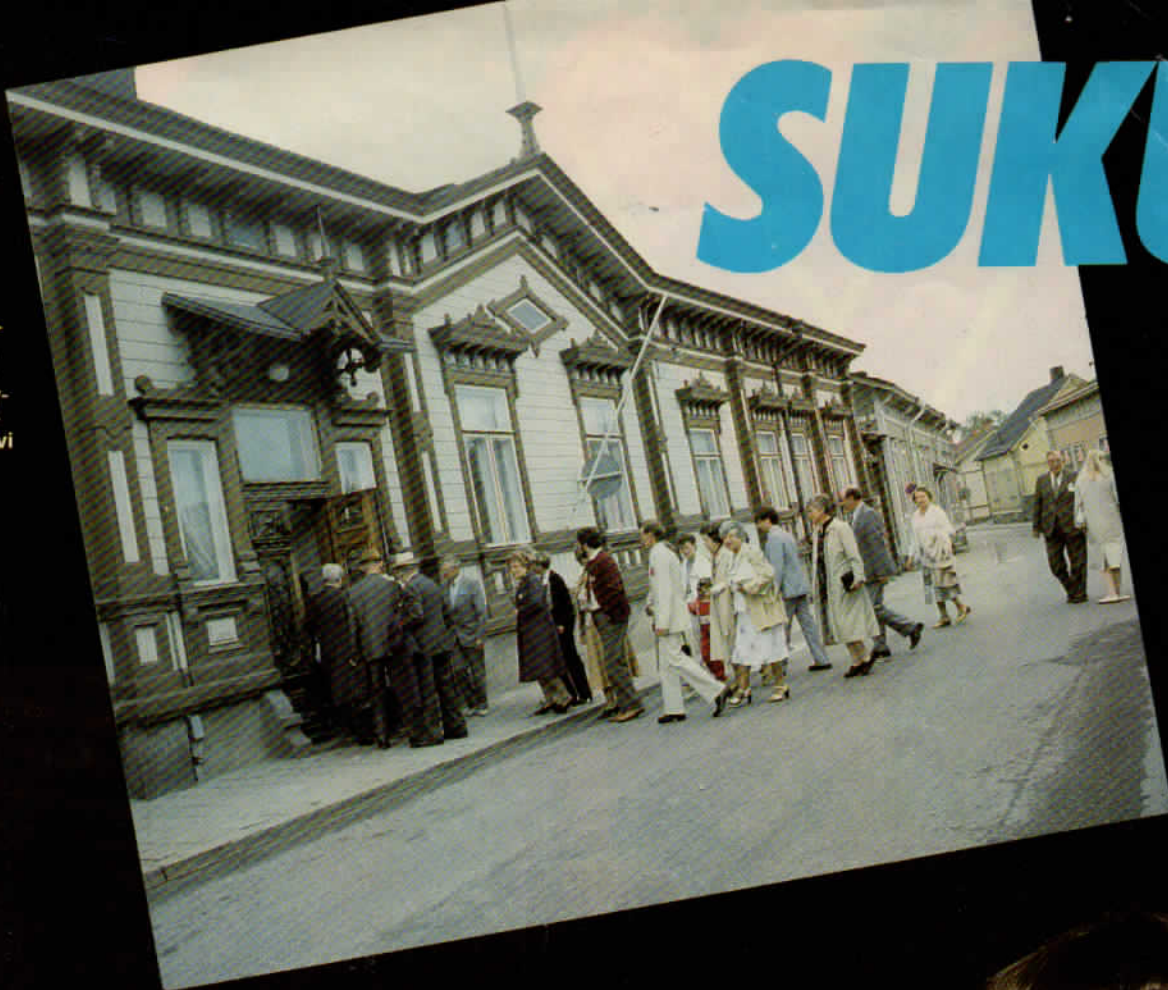

SUKU

Vitikkalan suku kokoontui tänä kesänä Raamalla, missä Kaarle Vitikkalan toiseksi vanhin poika Kaarle Grönholm toimi pormestarina vuosina 1820–59. Kuvassa oleva Marela oli olemassa jo pormestari Grönholmin aikaan. Nykyisin talo on museona, ja suku kävi tutustumassa siihen.

ON PARAS

TEKSTI LEENA TEINILÄ-HUITTINEN
KUVAT TUOMO LEHTIÖ

Mitä irrallisemmaksi ydinperheiden olo käy kaupunkiyhteisöissä, sitä enemmän suku merkitsee. Vuosi vuodelta sukukokouksiin osallistuu enemmän ihmisiä, myös lapsia ja nuoria.

Vitikkalan suku – esimerkiksi – kokoontuu yhteen parin kolmen vuoden välein muutaman sadan hengen voimin. Niin menneenäkin kesänä. – Yhdelläkään ihmisellä ei oikeastaan olisi varaa unohtaa omaa historiaansa, mietti yksi vitikkalalaisista, kirjailija Raija Kauttu.

Ihmiskunta ei ole irrallinen, meissä sattumalta kelluva planktonlaatu. Jokaisella ihmisellä on omat juurensa. On paljolti niiden juurien syytä tai ansiota, että olet sellainen kuin olet, minä taas juuri tällainen. Ja paljon enemmänkin: ilman historiaa ei ole nykypäivää eikä ilman juuria tulevaisuutta. Yhdelläkään ihmisellä ei oikeastaan olisi varaa unohtaa omaa historiaansa.

Näin mietiskelee tuntojaan kirjailija Raija Kauttu Vitikkalan sukukokouksessa, omilla juurillaan. Suku on aina ollut hänelle kaikki kaikessa. Suvun värikäs historia ja monet mielenkiintoiset tapahtumat kaukana menneisyydessä johdattivat aikoinaan hänet kirjoittamaan historiallaisia romaaneja.

– Ellei minulla olisi ollut tätä suurta rakasta sukuani, olisin tuskin koskaan keksinyt, että minäkin olen hitunen historiaa, kokonaisuuden osa ja että minäkin voisin kirjoittaa. Siihen asti olin vuosikymmenet ahminut vain muiden kirjoittamia kirjoja.

Sukunsa kunniaksi Raija Kauttu, Vitikkalan sukuneuvoston täysivaltainen jäsen, kantaa aina rintapielessään sukunsa kantaisän Kaarle Vitikkalan kullaväristä puumerkkiä.

– Ja varmuuden vuoksi minulla on kaulaketjussa puseron alla aina vielä toinen samanlainen, hän nauraa.

Kaarle Vitikkalan jälkeläiset oivalsivat suvun ja juurien merkityksen jo kauan ennen kuin juurista puhuminen tuli muotiin. Sukuseura perustettiin jo vuonna 1945 valmis-

– Minkähän värinen nimilappu minun pitäisi valita? En ole koskaan aikaisemmin käynyt näissä sukuni juhlissa, mutta tulon nyt, kun kerran Raumalla kokoonnuttiin. Minä olen asunut täällä jo 25 vuotta, kertoo Leena Kvist (toinen oikealta). Nimikoimispuuhissa olivat myös Simo ja Anita Paassiita sekä Vappu Kivi.

telemaan kantaisän kuoleman sata-vuotisjuhlaa.

Nyt esi-isien muisto elää voimallisempina kuin aikoihin. Vuosi vuodelta suvun suuriin juhliin osallistuu yhä enemmän myös nuoria ja lapsia. Mitä juurettomammaksi elämä kaupungeissa muuttuu, sitä tärkeämmiltä omat juuret tuntuvat.

Tytär velkojen maksuksi

Kaarle Vitikkala oli riuska, työtä pelkäämätön suomalainen talon-

poika. Hän syntyi Pelttarin ratsutilan 7. lapsena Vampulassa vuonna 1760. Tila oli ollut suvulla vuosisatoja, niin kauan kuin maakirjat 1500-luvulta tietävät kertoa. Kaarle Vitikkalan isällä Juha Antinpoika Pelttarilla oli 12 lasta, ja Kaarlepoika oli 13-vuotias, kun hänen äitinsä kuoli lapsivuoteeseen.

Pelttari oli edistysellinen talonpoika ja niin varakas, että hän pystyi lainaamaan rahaa myös säätyveljilleen. Pelttarin suurimpia velallisia oli Kokemäen Vitikkalan ratsutilan omistaja Eerik Vikberg,

– Meillä vitikkalalaisilla on aina mahdolloman hauskaa yhdessä. Minä menin taannoin suvun vanhimman Hakon Grönholmin (keskellä) 80-vuotispäiville ihan vain raskalaiselle visiitille, mutta jotenkin siinä heti luiskahti 2,5 tuntia, nauraa kirjailija Raija Kauttu. Kolmantena sukuneuvoston jäsenenä kuvassa varatuomari Martti Setälä.

joka 1770-luvulla joutui entistä ahtaammalle.

Mutta viisaat isännät keksivät oivan ratkaisun: Kaarle-poika Pelttarin lapsikatraasta menisi kotivä-

Kaarle Vitikkala 1830-luvulla. Mikkelin Vahasen maalauksena.

Molemmat ottivat ajan tavan mukaan ruotsinkielisen sukunimen.

– Nimeksi valittiin Grönholm, vihreä saari, koska kotikartano Vitikkala sijaitsee Kokemäenjoen vihreällä saarella, kertoo suvun vanhin, komentaja Hakon Grönholm.

Hakon Grönholmin isoisän isä oli Kaarle Grönholm, joka toimi Rauman pormestarina vuosina 1820–59.

– Isoisäni isä ryhtyi vanhempiensa pettymykseksi lukemaan lakia. Pappelijahan Kaarle ja Eeva Kristiina Vitikkala tietysti olisivat kaikista pojista tahtoneet, nauraa Hakon Grönholm.

Vanhempien toiveet täytti perusteellisesti Fredrik-poika, josta tuli syntymäpitäjänään Kokemäen kirkkoherra. Hän toimi kunnioitustussa virassaan kuolemaansa saakka, melkein 30 vuotta.

Kun isä-Kaarle vanhoilla päivillään, tapansa mukaan vaatimattomasti hurstimekkoon pukeutuneena, poikkesi poikansa pappilaan ja istahti keittiöön, toivat palvelijat hänelle leivän niin kuin köyhille kulkevaisille yleensä tuotiin. Ukko kiitteli, mutta kyseli "Fredrikkiä". Fredrik-rovasti kuljetti isänsä salin kunniapaikalle.

Myöhemminkin monet suvun jäsenet ovat esi-isänsä tavoin valinneet lakimiehen, papin tai maanviljelijän ammatin. Mutta melkein kaikkien muidenkin ammattien taitaja löytyy omasta takaa, kun suku kokoontuu. Pappia ei juuri tarvitse muualta pyytää sen paremmin kuin soittajia ja laulajiaakaan.

Ei enää sukulaisia, vaan sukulaissieluja

Alun alkaen Vitikkalan sukuseura perustettiin selvittämään Kaarle Vitikkalan ja hänen esi-isänsä vaihteita ja jälkeläisten joukkoa ja vaalimaan sukulaisten yhteyttä edelleen, vaikka sukulaisuutta kuvaavat sanat ovat äidinkielestä loppuneet monta sukupolvea sitten eivätkä Vitikkalan jälkeläiset enää tunne toisiaan.

Sukujuhlan ja muunkin toiminnan vetäjänä toimii sukuneuvosto, joka kokoontuu pari, kolme kertaa vuodessa. Sukuneuvoston puheenjohtaja on suvun vanhin. Jäseniä on vähintään yksi jokaisesta sukuhaarasta. Sukuhaarat taas lasketaan Kaarle Vitikkalan lapsista.

Suku kokoontuu parin, kolmen vuoden välein ja juhlaan osallistuu yleensä 200–300 henkeä.

– Emmehän me enää sanan varsinaisessa merkityksessä ole edes sukulaisia, mutta sukulaissieluja me selvästi olemme. Yleensä 200–300 vieraan kutsut ovat tylsiä ja väkinäisiä, kun ihmiset puhuvat keskenään joutavuuksia. Meillä vitikkalaisilla on hirveän hauskaa yhdessä. Me nauramme samanlaisille asioille. Kai meillä on ripaus samoja geenejä, nauraa Raija Kauttu.

– Ja onhan meillä melkoisesti näkyväkin yhteistä. Habsburgien leukaa ei vitikkalaisilla ole, mutta Kaarle Vitikkalan perintönä näyttää kulkevan iso nenä. Minä muistan, kun menin ensimmäiseen sukukokoukseeni Finlandia-talolle,

yksi ja toinen ihan outo ihminen tuli puristamaan kättä ja kehuaan, miten olemme selvästi sukulaisia, koska minullakin on Vitikkalan nenä, virnuilee markkinointijohtaja Tapio Heinimaa.

Seitsemän sukuhaaraa

Kun Vitikkalan suku tänä kesänä kokoontui Kaarle Vitikkalan pormestarihojan muistoksi Raumalle, noudatettiin tunnistamisessa vanhaa, hyväksi todettua tapaa. Joukkoon tullessaan jokainen kirjoitti eteisessä "tunnistuspöydän" ja sukutaulun ääressä nimensä värilliselle paperilapulle ja kiinnitti lapun näkyvästi rintapieleen.

Lappujen pohjaväriin jokainen valitsi sen mukaan, minkä Vitikkalan lapsen jälkeläisiä hän on. Värejä oli tarjolla yhtä monta kuin Kaarle Vitikkalan lapsia. Juha Hassalan jälkeläiset kirjoittivat nimensä punaiselle lapulle, Eeva Sjöstedtin jälkeläiset sinipunaiselle, Antti Korpelan jälkeläiset keltaiselle jne.

– Meitähän on maailmalla pienen kaupungin asukasmäärän verran, mutta yllättävän suuri joukko elää kuitenkin yhä Länsi-Suomessa sekä tietysti Helsingin seudulla. Myös Tampereella päin meitä on paljon, lähinnä kai Eeva Sjöstedtin jälkeläisiä, puhuu Raija Kauttu.

– Ja Kaarle-kantaisän puumerkki on tärkeä kapistus. Näin kerran Helsingin kauppatorilla sen yhden oudon miehen rintamuksissa. Lähdin heti miehen perään, mutta en tietenkään torin tungoksessa häntä enää tavoittanut. Tutulta ja ystävältä hän outonakin silti heti tuntui. Se kai juuri on parasta tässä, hän miettii.

Yhtenä yhteistunnon todisteena ilmestyi tänä vuonna jälleen yli 20 vuoden tauon jälkeen Vitikkalan viesti, suvun ikioma lehti. Esimäinen sukukirja, josta kaikki suvun jäsenet löytävät nimensä ja juurensa, ilmestyi jo melkein 40 vuotta sitten. Myöhemmin on kirjasta otettu uusia painoksia. On tehty myös suvun naispuolisia juuria käsittelevä kirja "Vitikkalan suvun juuria".

– Vanha suomalainen sanonta puhuu ihmisistä ja asioista, jotka eivät ole mistään kotoisin. Mitä vanhemmaksi minä tulen, sitä selvemmin huomaan, miten oikeassa se on. Kyllä ihmisen on oltava jostakin kotoisin. Mitä kauemmas maailmalla menee, sitä selvemmin sen huomaa. Juurien tunteminen on myös itsensä tuntemista, sanoo varatuomari Martti Setälä, yksi sukuneuvoston jäsen. □

Sukuneuvoston sihteeri Leena Saurama ja Päivi Sipilä.

– yksi Vitikkalaan ja saisi puolisoikseen Vikbergin ainoan tyttären Eeva Kristiinan. Kyliäisenä ei tulisi puolta valtakuntaa, vaan koko säteriratsutila. Isä-Vikberg puolestaan saisi velkansa anteeksi.

Niin 21-vuotias Kaarle Pelttari ja 15-vuotias Eeva Vikberg vihittiin Vitikkalassa kesäkuussa 1781. Samantien nuori isäntä otti itselleen Vitikkalan nimen niin kuin Länsi-Suomessa oli tapana.

Nuori isäntä toi kartanoon omat talonpoikaiset tapansa. Hän teki pitkiä päiviä työmiestensä rinnalla: raivasi metsiä, ojitti peltoja, kuivatti soita ja rakensi taloja ja navettoja. Työstä kasvoi hyvinvointi, ja parin vuosikymmenen kuluttua Kaarle Vitikkala jo osti lisää maata, toisen tilan ja kolmannenkin.

Pariskunnalle syntyi yhdeksän lasta. Kaksi lasta kuoli pieninä, mutta viisi poikaa ja kaksi tyttärettä menestyi isänsä tavoin hyvin. Ja kaikki saivat suuren perheen. Kaarle Vitikkalan lapsenlapsia kertyy yli 60.

Pojista kolme ryhtyi suvun perinteen mukaisesti maanviljelijöiksi. Esikoispoika Juho meni kotivävyksi Hassalaan kotipitäjässä ja otti sukunimen tilan mukaan. Toiseksi nuorin poika Antti sai haltuunsa isänsä hankkiman Korpelan tilan Kauvatsalta ja hänestä tuli Korpela. Pojista nuorin Erland jäi isänäkseen kotikartanoon.

Eeva-tytär avioitui Akseli Sjöstedtin kanssa ja meni Heikkilän ratsutilan emännäksi Vesilahteen. Hän synnytti 13 lasta.

– Me Eeva Kristiinan jälkeläiset pidämme tiiviisti yhtä myös Sjöstedt-suvun piirissä, sanoo Raija Kauttu.

Nuorimmasta tyttärestä Maijasta tuli Järvenpään ratsutilan emäntä Kiukaisissa, ja hänkin sai 11 lasta.

Nimi kotikartanon vihreästä saaresta

Kaksi pojista, isänsä kaimaksi katsuttu toiseksi vanhin ja neljänneksi vanhin Fredrik lähti opintielle.